

19. Bilge Karasu'nun Hikayelerinde Renklerin Sembolleştirilmesi ¹**Eldana ARSLAN ²**

APA: Arslan, E. (2026). Bilge Karasu'nun Hikayelerinde Renklerin Sembolleştirilmesi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (53), 337-351. **DOI:** <https://doi.org/10.5281/zenodo.22244977>

Öz

Bu çalışma Bilge Karasu'nun eserlerini ele alarak hikâyelerde geçen renk isimlerini incelemeyi amaçlamaktadır. Kelime dilin en önemli öğelerinden biridir. Metinde geçen çeşitli anlam olaylarının derinliğine inebilmek için her şeyden önce dilin temel ögesi olan kelime konusunun aydınlatılması gerekir. Sözcükler aynı zamanda bir veya birden çok ses öbeklerinden oluşan zihnimizdeki kavramları karşılayan somut ve soyut kelimelerdir. Bilge Karasu, eserlerinde isimlere oldukça geniş yer vermekle birlikte isimleri kullanım tarzına göre anlam derinliği ve ahenk oluşturur. Karasu, insanla/ insanüstüyü, olağanla/ olağanüstüyü yapaylığa düşmeden, metnin doğal akışı/ hayatın da kurgusal akışı içinde verir. Bazı hikâyelerde gerçek gibi görünen olaylar aslında anılardır. Yazarın öykülerinde konular çeşitlidir. Kurgu çok katmanlı, derin anlama sahiptir. Metinleri dilin imkânlarını genişletebilir niteliktedir. Yazara göre öykünün tanımı, kuramı değil, kendisi, içeriği önemlidir ve metin yazarla okur arasında köprü rolündedir. Bilge Karasu'nun hikâyelerindeki söz varlığından yola çıkarak renk isimlerinin tespit edilmesi yazarın kelime dünyasıyla ilgili bilgiler sunmaktadır. Yazarın hikâyelerinde renkler insanlara geçmişini anımsatan, gelecek için ilham veren, canlı cansız tüm varlıkları etkileyen faktörlerdendir. Bu çalışma Bilge Karasu'nun hikâyelerini ele almakla beraber renklerin anlam açısından çeşitli şekillerde kullanılabildiğini göstermektedir.

Anahtar kelimeler: Renk isimleri, hikâye, yazar, söz varlığı, dönem

¹ **Beyan (Tez/ Bildiri):** Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur. Bu makale "Bilge Karasu'nun hikayelerinde Söz Varlığı" isimli doktora tezi çalışması kapsamında üretilmiştir.

Çıkar Çatışması: Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.

Finansman: Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.

Telif Hakkı & Lisans: Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmalarını CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.

Kaynak: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.

Benzerlik Raporu: Alındı – Turnitin, Oran: % 8

Etik Şikayeti: editor@rumelide.com

Makale Türü: Araştırma makalesi, **Makale Kayıt Tarihi:** 02.07.2026-**Kabul Tarihi:** 02.09.2026-**Yayın Tarihi:** 03.09.2026; **DOI:** <https://doi.org/10.5281/zenodo.22244977>

Hakem Değerlendirmesi: İki Dış Hakem / Çift Taraflı Körleme

² Doktora öğrencisi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü / PhD student, Nevşehir Hacı Bektaş Veli University, Faculty of Science and Letters, Department of Turkish Language and Literature (Nevşehir, Türkiye), **e-posta:** eldane.camalli@mail.ru **ORCID ID:** <https://orcid.org/0009-0008-9996-9124> **ROR ID:** <https://ror.org/019jds967>

Symbolization of Colors in Bilge Karasu's Stories ³

Abstract

This study aims to examine the color terms found in Bilge Karasu's short stories. The word is one of the most important elements of language. To delve into the various semantic phenomena, present in the text, it is essential first to elucidate the concept of the word—the fundamental unit of language. Words are concrete or abstract terms—composed of one or more sound clusters—that correspond to concepts in our minds. While Bilge Karasu makes extensive use of nouns in his works, he creates semantic depth and harmony through his specific manner of employing them. Karasu presents the human and the superhuman, as well as the ordinary and the extraordinary, within the natural flow of the text—and the fictional flow of life—without succumbing to artificiality. In some stories, events that appear real are, in fact, memories. The themes in the author's stories are diverse; the narrative is multi-layered and rich in meaning. His texts possess the quality of expanding the boundaries of language. For the author, the definition or theory of the short story is less important than the story itself and its content; the text serves as a bridge between the writer and the reader. Identifying color terms within the vocabulary of Bilge Karasu's stories offers insights into the author's linguistic world as well as the social, political, and cultural fabric of the era. In the author's stories, colors act as factors that evoke the past, inspire the future, and influence all entities—both animate and inanimate. By analyzing Bilge Karasu's stories, this study demonstrates the various ways in which colors can be employed to convey meaning.

Keywords: Color names, story, author, vocabulary, period

³ **Statement (Thesis / Paper):** It is declared that scientific and ethical principles were followed during the preparation process of this study and all the studies utilised are indicated in the bibliography. This article has been produced within the scope of the doctoral degree thesis titled "Vocabulary in Bilge Karasu's stories "

Conflict of Interest: No conflict of interest is declared.

Funding: No external funding was used to support this research.

Copyright & Licence: The authors own the copyright of their work published in the journal and their work is published under the CC BY-NC 4.0 licence.

Source: It is declared that scientific and ethical principles were followed during the preparation of this study and all the studies used are stated in the bibliography.

Similarity Report: Received – Turnitin /Ithenticate, Rate: 8 %

Ethics Complaint: editor@rumelide.com

Article Type: Research article, Article Registration Date: 02.07.2026-**Acceptance Date:** 02.09.2026-**Publication**

Date: 03.09.2026; **DOI:** <https://doi.org/10.5281/zenodo.22244977>

Peer Review: Two External Referees / Double Blind

Giriş

Dilin en önemli öğelerinden biri kelimedir. Anlam olaylarının derinliğine inebilmek, dilin zihinle ilgili yönünü aydınlatmak için her şeyden önce dilin temel ögesi olan kelime konusunun aydınlatılması gerekir (Aksan, 1971 s. 17). Bu nedenle dil incelemeleri en çok kelime üzerine yapılmıştır.

Dil çok yönlü ve karmaşık bir yapıya sahiptir. Dilin karmaşıklığı yüzyıllardır insanlar arasında kullanılması, zaman içerisinde gelişim göstermesine bağlıdır. Dili oluşturan yapı taşları anlam, ses, biçim ve söz dizimidir. Ses ve şekil genelde anlamla bir bütün oluşturur. Bu durumda somut isimler ortaya çıkar. Ses ve biçim birbirini tamamlayamadığı zaman soyut isimler oluşur. Sözcükler aynı zamanda bir veya birden çok ses öbeklerinden oluşan zihnimizdeki kavramları karşılayan somut ve soyut kalıplardır (Korkmaz, 2007 s. 6). Sözcükler genelde bir duygu durumunu (acı, korku, sevgi vd.) ifade eden seslerdir (Akarsu, 1998 s. 17).

Bir nesneyi diğerinden ayıran şey onun adıdır. Adlandırma nesneler veya insanlar arasındaki farkı ortaya koyduğu için tarihi insanlık tarihi kadar eskidir. Yaşam ve kültür arasında sıkı bir ilişki vardır. Kültür hangi doğrultudaysa yaşam da o yöne doğru şekil alır (Bingöl, 2017 s. 221). Renk adları kültürle sıkı ilişki içerisindedir. Türklerin eskiden süregelen 3 temel rengi vardı. Ak, kırmızı, gök (Tuğba Gökbayır, 2024 s. 317-336). Günümüz Türkçesinde renk adları çeşitlilik göstermektedir.

Bilge Karasu, bireyin sorunlarına ağırlık veren, onun günlük hayatındaki açmazlarını işleyen bir yazardır. Her insanın hayatında en az birkaç kere kafasından geçirdiği ya da yaşadığı "sevgi", "dostluk", "yalnızlık", "tutku", "inanç/inançsızlık", "korku" ve "ölüm" gibi kavramları imgesel bir dille anlatır. Okuyucu günlük hayatına tanıklık ettiği hikâyedeki kahramanda ya da kişilerde kendinden parçalar bulur. Böylece kullanılan imgeleri de rahatlıkla bilinçaltında kendi yaşamına göre şekillendirip yorumlar, hikâyeyle okur arasında bir bağ oluşur.

Bilge Karasu'nun hikâyelerinde doğadaki olumlu ve olumsuz olaylar, insan vücudundaki değişim ve dönüşüm renkler üzerinden sembolize edilmektedir. Yiyecek ve içecekler, nesneler, hava şartları, insanların ruh halleri renklerden farklı anlamlara bürünür. Sadece renkler değil bazı renklerin çeşitli tonları da metinlerde geçen sembolik anlamı zenginleştirir.

Bu çalışma Bilge Karasu'nun hikâyelerinden yola çıkarak çeşitli anlamlarda kullanılan renk isimlerini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Soyut ve somut anlamda kullanılan renk isimlerinin hikâyelerde geçen sıklık derecesi, sayfa sayısı tespit edilerek tablolarla analiz edilecek, anlam açısından sembolleştirilmiş renk isimleri belirlenecektir.

Bilge Karasu Kimdir?

Bilge Karasu 27 Ocak 1930 tarihinde İstanbul'un Beyoğlu semtinde dünyaya gelmiştir. Annesi ve babası Musevi asıllı olsa da sonradan Müslümanlığı kabul etmişler. Babasının adı bazı kaynaklarda Immanuel Karasu, bazı kaynaklarda Samoel Karasu şeklinde geçmektedir (Acarözmen, 2016). Karasu'nun eğitimiyle genelde annesi ilgilenmiştir. Annesine duyduğu sevgi eserlerinde açıkça görülmektedir. Yaşamının çoğunu İstanbul'da geçirmiştir. 1937 yılında yazar okula başlar. 1947-1948 yılları arasında İstanbul Şişli Terakki Lisesini bitirir. Üniversite eğitimini İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü'nde alır. Çocukluk ve gençlik çağının geçtiği Beyoğlu semti yazarın birçok eserine yansımıştır. Yazmak onun için boş zamanlarını değerlendirebilecek bir meşguliyet değil, hayata bakış açısıdır (Karasu, 2017 s. 38-41). 1950'li yıllarda Füsün Akatlı ile tanışır ve bu tanışıklık samimi

arkadaşlığa dönüşür. 1953'te Ankara'ya yerleşir, Turizm ve Tanıtım Bakanlığı Basın Yayın ve Turizm Genel Müdürlüğü'nde tercüman olarak işe başlar. 1963'te Rockefeller bursu ile Avrupa'ya gider. Annesinin hasretine uzun süre dayanmadığı için bir yıl sonra döner. Döndükten sonra Ankara'da çeşitli işler üzerinde çalışır. Bu dönemde bazı yayınevleri ondan çeviriler yapmasını ister. Ankara Radyosu Dış Yayınlar Bölümü'nde çalışır. Bununla beraber yazar Türk Dil Kurumu için de verimli çalışmalar yapar (Nalbant, 2018 s. 6). 1975 yılında Hacettepe Üniversitesi Felsefe Bölümü'nde öğretim üyesi olarak göreve başlar ve bu görevi hayatının sonunda kadar devam eder. Her yazarın olduğu gibi Karasu'nun da hayatı edebi anlayışını büyük ölçüde etkilemektedir:

“Bilge Karasu Türk edebiyatında çok önemli, önemli olduğu kadar da özel bir yeri olan bir yazar. Bu „özel yer“ de, edebiyatının yansıra, edebiyatının dokularına kadar sinmiş ve o dokuyla bütünleşmiş olan hayatı ve kişiliği ile belirlenmekte.” (Evis, 2011, s. 7).

Bilge Karasu, uzun süre Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesinde pankreas kanseri tedavisi görür, 1995'te aynı hastalıktan vefat eder.

Bilge Karasu'nun Hikâyeleri

Bilge Karasu'nun altı hikâye kitabı var. Yazarın ilk eseri *Troya'da Ölüm Vardı* adlı hikâye kitabıdır. Kitapta on üç öykü yer almaktadır: “Doğum”, “Sarıkum'a Giriş”, “Şarkısız Gecelerin İlki”, “Beşinci Gün”, “Odalardan Biri”, “Oda Oda Dünya”, “Dönenen Bir”, “Zanzalak Ağacı”, “Kavruk”, “Çatal”, “Nereden de Andım Şimdi”, “Anahtar” ve “Acı Kök Yağmurun Tadında”.

Hikâyelerde gerçek gibi görünen olaylar aslında anılardır. Küçüklüğünden beri beraber zaman geçiren dört erkeğin arkadaşlığı ve onların anneleriyle olan iletişim, ilişki biçimi öykülerin ana temasıdır. Bununla beraber kitapta kadınların doğurganlığı, eşlerini kıskanması, oğullarını sahiplenmesi, erkeklerin yalnız hissetmesi gibi konular da işlenmiştir. Eserin ilk baskısı 1963 yılında Forum Yayınları tarafından yapılmıştır. Eser İngilizceye çevrilmiş, *Death in Troy* adıyla Amerika'da yayımlanmıştır.

Yazarın ikinci hikâye kitabı *Uzun Sürmüş Bir Günün Akşamı*'dir. Eserde iki bölüm var: *Uzun Sürmüş Bir Günün Akşamı* ve *Dutlar*. *Uzun Sürmüş Bir Günün Akşamı* bölümünde Ada ve Tepe adlı iki öykü yer almaktadır. Yazar kitabı 1963-1967 yılları arasında tamamlar. Kitap ilk defa 1970'te Bilgi Yayınları tarafından basılmıştır. 1971'de Sait Faik Hikâye Ödülü'nü almıştır. Eser 2012 yılında İngilizceye çevrilmiş, *A Long Day's Evening* adıyla Amerika'da yayımlanmıştır.

Bilge Karasu'nun üçüncü hikâye kitabı *Göçmüş Kediler Bahçesi*'dir. Kitapta on dört hikâye yer almaktadır: “Göçmüş Kediler Bahçesi”, “Avından El Alan”, “Geceden Geceye Arabayı Kaçıran Adam”, “Bir Ortaçağ Abdalı”, “Korkusuz Kirpiye Övgü”, “Yengece Övgü”, “Yağmurlu Kentin Güneşçisi”, “Dehlizde Giden Adam”, “Usta Beni Öldürsen El”, “Bizim Denizimiz”, “İncitmebeni”, “Alsemender”, “Bir Başka Tepe”, “Masalın da Yırtıliverdiği Yer”.

Göçmüş Kediler Bahçesi “yaşamı, insanı, insanın diğer varlıklarla ilişkilerini, bu ilişkilerin derinliklerini çözmeğe, irdelemeye, kavramaya yönelik” öykülerden oluşur (Özel A. , 2016, s. 51-56). İlk basımı 1979'da Milliyet Yayınları tarafından yapılır. Eser İngilizce, İspanyolca ve Rusçaya çevrilmiştir. Aron Aji 2003'te *The Garden of Departed Cats* adıyla İngilizceye çevirir. A. Avrutine 2010'da Rusçaya çevirir. Jorge Cornejo 2011 yılında *El Jardin de los Gatos* adıyla İspanyolcaya çevirir.

Bilge Karasu'nun dördüncü hikâye kitabı *Kısmet Büfesi*'dir. Kitapta on metin vardır: "İki Kadının Işığı Gitgide Azalan Bir Resmi Üzerine Metin", "Düş Balıkçıları: Kubadabad 1955", "Ertuğrul Oğuz Fırat'ın Resimleri Üzerine Akdeniz'den Uzak Bir Metin", "Turan Erol'un Bir Gençlik Resmi Üzerine Akdeniz'i A/n/ar Bir Metin", "Karanlık Bir Yalı Üzerine Metin", "Boğaziçi Üzerine Bir Ön-Metin", "Çapavulun Çattığı Çaparız – Erol Akyavaş'ın Bir Resmi Üzerine Metin", "Çeşitlemeli Korku (Beş Ses İçin Metin)", "Kısmet Büfesi, ya da, Çeken (Küçülen) Bir Kadın Üzerine Metin" ve "Çeşitlemeli Korku'nun Seslendirilme Metni". Anlatılar görselliğe, gerçek veya kurgulanmış resimlere dayanır. Kitabın ilk basımı Adam Yayınları tarafından 1982 yılında yapılmıştır.

Yazarın beşinci hikâye kitabı *Lağım-laranası ya da Beyoğlu* 'dur. Kitap üç bölüme ayrılır: "Lağım-laranası ya da Beyoğlu", "Anlatılar" ve "Sese Yazılanlar". Birinci bölümdeki metinler "Beyoğlu Üzerine Metin", "Bir Söylencedir Beyoğlu", "Lağım-laranası" ve "Hiç Yoktan Bir Ölüm Daha", ikinci bölümdeki metinler "Mesih", "Kumsalda Bir Köpek", "Ölümün Avlusu", "Yataklar" ve "İsabey'den (Fragman)", üçüncü bölümdeki metinler "Gidememek" ve "Aşk" adlı opera librettoları ile "Sevilmek" adlı radyo oyunudur. Kitap yazarın ölümünden sonra Füsün Akatlı tarafından yayıma hazırlanmıştır.

Bilge Karasu'nun birçok şiir, öykü, deneme ve röportajları dergi ve gazetelerde yayımlanmıştır. Serdar Soydan bunların bir kısmını *Susanlar* adlı kitapta bir araya getirmiştir. Kitaptaki şiirler: "Hattı Ülkesinden Gelen Esmer Çocuk", "Kazanılmış Mavinin Duruluğu İçinde", "Derinde Kör Balık Mavis'i", "Yazgı Tutsaklığında Özgür" ve "Doğu-Batı", öyküler: "Depo", "Sarı Leke", "Büyü II", "İlk Susan", "Susanların Son Hikâyesi", "Arkamdakiler", "Susanlar III – Kör Nokta", "Susanlar VII – Kapalı" ve "Kedili Meryem", yazarın okuma notları: "Yazar-Okurun Defteri", "Yaşamamız Çevresinde Dolanı", "Dolanı'nın Arkası", "Tutuma Yergi", "Acı'ya Değgin", "Hadrianus'un Andaçları'ndan", "Sözden, Dilden", "Özleştirmede Sorumsuzluk", "Tükenmeyecek Kitap – Tüketim İçin Kitap", "Takıldıklarım" ve "Kısaca..." Edebiyat ve Sanatla ilgili yazıları: "Eser", "Sanat", "Deneme", "Ben' Edebiyatı Üzerine", "Sözler, Sözler", "Söz Arasında", "Bay Süreya'nın Tehlikeli Alâkalar'ı", "Konuşma", "Yazar, Yazı, Dil", "Soruşturma: Sizin İçin Öykü Nedir?", "Niye Masal?" Dediniz de...", "Okurluk Üzerine", "Soruşturma: Masal...", "Soruşturmanız Üzerine Ek Düşünceler" ve "Çalınmış Fotoğraflar" dan ibarettir.

Renk İsimleri

Renk kelimesi Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlükte (2023 s. 2774) Farsça reng "cisimler tarafından yansılan ışığın gözde oluşturduğu duyum" şeklinde belirtilir. Kelime Türkçeye Farsçadan geçmiş olsa da Farsça kökeninin daha eski Hint-Avrupa dil ailesi üyesi olan Sanskritçe *raṅga-* 'boya, renk' köküne dayandığı ifade edilir. Renk kelimesinin kökenini Sanskritçeye bağlayabiliriz. Türklerin eskiden süregelen 3 temel rengi vardı. Ak, kırmızı, gök (Tuğba Gökbayır, 2024 s. 317-336). Günümüz Türkçesinde renk adları çeşitlilik göstermektedir.

Bazı renk adları ses düşümüne uğramış, bazıları kökten değişmiştir. Örneğin, sarıg 'sarı', son sesteki -g sesinin düşürülmesiyle sarı şeklini almıştır. Kök renk adı değişerek mavi olmuştur. Bazı araştırmacılar Türkçe Sözlük 'teki renk adlarından 67'sinin Arapça olduğu görüşündedir (Subaşı, 2012 s. 967). Bazılarıysa bu 67 örnekten sadece 19'nun Arapça olduğunu, geri kalanının nispet î'si ile yapıldığını veya içinde Arapça kelime olan birleşik sözcüklerden oluştuğunu söylerler (Çürük, 2017 s. 204).

Eski Türkçede renk adları bugünkü kadar çeşitli değildi. Bazı renk adları sadece somut değil soyut anlamlar da içermektedir. Örneğin, siyah üzümlük, yas; yeşil tazelik, ferahlık, gençlik; beyaz masumiyet, temizlik; mavi yücelik; kırmızı güzellik; sarı güneş ışığını, bazen de hastalığı simgeler

(Babatürk, 2023 s. 206).

Renk adları kültürle sık ilişki içerisinde. Beyaz renk Türklerde duruluğu, temizliği ifade eder. Eski Türkçede kırmızı değil kızıl kullanılırdı. Dede Korkut hikâyelerinde kırmızı kelimesi görülmemektedir. Anadolu'da kırbız kullanılıyordu (Ögel, 2022 s. 417). Al kırmızı ifadesi de bazı kaynaklarda görülmektedir. "Al: Turunç renginde bir kumaş. Hakanların bayrakları ondan yapılır. Yakınlarının da eyerleri onunla örtülür. Turunç rengine de denir." (Ahmet Bican Ercilasun, 2018 s. 34).

Kara rengi Türklerde binlerce yıldır kullanılmaktadır. Türkler siyah renkte elbiseyi de çok giymişlerdir. Dede Korkut'ta sıklıkla Kara donlu kâfir ifadesi kullanılmıştır (Ögel, 2022 s. 431-466). Kara rengi Türklerin zihninde olumsuz anlamda kötüyü, çirkini, bilgisizliği, onursuzu, hak edilerek kazanılmayan, şanssız, üzüntü vereni; olumlu manada güçlüyü, güzeli canlandırır. Özellikle gücü hatırlatması, yönlerden kuzeyi temsil etmesi nedeniyle pek çok deyim ve devlet isminde kendini gösterir. Nice devletler, şehirler, ilçeler, kaleler, limanlar ismini kara renginden ve onun semantik fonksiyonlarından alır. Çeşitli hayvan ve bitki isimlerinde de kara renginin varlığını sürdürdüğünü görüyoruz. Kara kelimesi tanımlanırken yahut nitelendirilirken benzetme unsurları pek iç açıcı şeyler olmayabilir. "Kömür gibi kara", "Zift gibi" tabirleri günlük hayatımızda sıklıkla kullandığımız tabirlerdir (Kuyumcu, 2020 s. 513-538). Ak: Kar renginde olan rengin adı, beyaz olarak tanımlanır. Ak kelimesi bazı Türk şivelerinde 'ağ' olarak kullanılmaktadır. 'Beyazlamak', ağartmak 'temizlemek, beyazlatmak' gibi şekiller de mevcuttur. Ağarmak (ak-ar-mak) ise; beyazlamak, temizlenmek, yaşlanarak kırışmak anlamlarına gelmektedir (Ayverdi İ. , Kubbealtı Lugatı/Misalli Büyük Türkçe Sözlük., 2010, s. 26). Dede Korkut Kitabı'nda *ak* kelimesi beyaz anlamında farklı şekillerde kullanılmıştır. "Ak çadır dikdiler ala kalı döşediler. Ağca koyun kırdılar, yedi yıllıkağ şarap içürdüler." (Gökyay, 2006 s. 124).

'Yeşil' rengi, Eski Türkçede yeşil biçimindeydi. Yeşil renk din ve gök cisimlerinde, doğada, kıyafetlerde görülmüştür. Göktürk yazıtlarında gök rengi, sadece göl, nehir anlamlarında geçmektedir. Kutadgu Bilig'de göge yeşil denilmiştir (Ögel, 2022 s. 471-478). Dede Korkut'ta gök rengi bazı yerlerde sevinci, iyi haberi sembolize eder. Türkler yemin ederken önlerine bir kılıç koyarlar ve "Bu göy girsin kızıl çıksın" (Abdullah, 2004 s. 118) derler. Bu söz tutulmazsa kan dökülür anlamına gelir.

'Sarı' reng güneşin, çiçeklerin tasvir edilmesinde kullanılmıştır. Bu renk en çok kötü ruhlar, hastalıklar, yalnızlık, hasret ifade eden anlamlarda kullanılmıştır. Yüzün sararıp solması, sarı-yılan vs. (Ögel, 2022 s. 479-487).

Türkçe renk açısından zengin olduğundan derece farklılıklarını göstermek için açık ve koyu ifadeleri kullanılır. Açık kırmızı, koyu yeşil vs. Bazı zamanlar benzetme yoluna başvurulur: fıstık yeşili, deniz mavisi, gül kurusu vs. (Korkmaz, 2019 s. 266).

Bilge Karasu'nun Hikâyelerinde Renklerin Sembolleştirilmesi

Bilge Karasu'nun *Troya'da Ölüm Vardı*, *Uzun Sürmüş Bir Günün Akşamı*, *Göçmüş Kediler Bahçesi*, *Kısmet Büfesi*, *Lağım-laranası ya da Beyoğlu*, *Susanlar* hikâye kitaplarında renk isimleri kullanılmıştır.

Troya'da Ölüm Vardı

Tablo 1

Sayı	Renk isimleri	Sıklık	Sayfa sırası
1	Sarı	3	9, 26, 86
2	Yeşil	1	10
3	Turuncu, mavi	1	12
4	Pembe, mavi, mor	1	14
5	Mor	1	24
6	Kıpkırmızı	1	25
7	Mor, yeşil	1	26
8	Yeşil	4	33
9	Mavimsi, ak, beyaz	1	37
10	Yeşil	1	63
11	Yeşil	2	67, 76
12	Yeşiller	1	85
13	Kara, kızılımsı	1	90
14	Mavi	1	120
15	Mavi	3	130

Troya'da Ölüm Vardı hikâye kitabında 31 renk ismi bulunmaktadır. Sarı 3, yeşil 12, turuncu 1, mavi 6, pembe 1, mor 3, kıpkırmızı 1, ak 1, beyaz 1, kara 1, kızılımsı 1 defa geçmektedir.

Hikayelerde insan vücudundaki renkler doğanın renkleriyle sembolize edilir. Müşfik'e göre Suat'ın gözleri yeşil, arı yeşildir. Doğanın yeşile bürünmüş hali gibi. "Yepyeni, tanımadığım, hiç görmediğim bir yüzdü bu. Gözleri çukurda, kaşlarının gölgesinde; yeşil, yunmuş, arı yeşiller. Tutuluyordum. Güzeldi..." (Karasu, 1991 s. 70).

Odalardan Biri adlı hikâyede resepsiyon görevlisinin yeşil gözleri Müşfik'in dikkatini çeker:

"Gözleri gözlerim gibi yeşil. Yaşlı bir yeşil, ağlamış gibi, kızgın kuma, kızgın denize bakmış gibi yahut." (Karasu, 1991 s. 33).

Açık renkler olumlu olayları, koyu renkler olumsuz olay veya durumları yansıtmaktadır. *Kavruk* hikâyesinde çıkan yangında otların rengiyle çevreyi saran kokuyu yazar ele alır. "Otlar yemyeşildi, parlak, temiz. Marsık kokusuna ballıbabaların kokusu katılıyordu. Gök kapkaraydı." (Karasu, 1991 s. 50).

Anahtar hikayesinde Müşfik üvey babası Reşit Beyin cebinde bir anahtar bulur, renginin sarı olduğunu vurgular.

"Kötü anne, çok kötü bir şey, sana belki de söylememeliydim- nasıl söylemezdim söyleyecektim söylemem gerekiyordu- sarı, pirinç bir anahtar anne... Tijen Hanımın anahtarı." (Karasu, 1991 s. 91)

Uzun Sürmüş Bir Günün Akşamı

Tablo 2

Sayı	Renk isimleri	Sıklık	Sayfa sırası
1	Yeşil, kara, sarı	1	13
2	Yeşil, mavi	1	16
3	Kara kara	1	18
4	Yeşil	2	18, 24
5	Ak, sarı, kumral	1	50
6	Kızılımsı, bakırımsı, altınımsı	1	59
7	Mavi	2	90
8	Açık mavi, sapsarı	1	145

Uzun Sürmüş Bir Günün Akşamı hikâye kitabında 18 renk ismi bulunmaktadır. Yeşil 4, kara 2, sarı 2, mavi 4, ak 1, kumral 1, kızılımsı 1, bakırımsı 1, altınımsı 1, açık mavi 1, sapsarı 1 defa geçmektedir.

Öykülerde doğadaki bazı renk değişimleri yiyecekler, nesneler üzerinden benzetme yapılarak anlatılır.

Ada hikâyesinde güneş sulara vurdukça suların dibi görünmeğe başlıyor. “Derin, cam gibi, taze yemiş gibi, buz gibi bir yeşil.” (Karasu, 1991 s. 13).

Hava kararmaya başlayınca sular da ansızın kararıyor. Yeşil, karalarla, sarılarla kararıyor.

Andronikos suyun içinde bir delik görür. O deliğe dikkatlice baktığında mağarayı fark eder. Mağaraya girer, ortasındaki havuzu görür. Havuz yeşil, mavi suyla doludur. (Karasu, 1991 s. 16)

Andronikos adada yürüyüşe çıkarken kendini çamların ortasında bulur. Serin, deniz kokulu yel esmeğe başlar. Yüzünde, boynunda yumuşak ak, sarı, kumral tüylü eller dolaşılıyor gibi hisseder. (Karasu, 1991 s. 50)

Gökyüzünde leylekleri gören Andronikos onlar kadar özgür olmayı diler. Batmakta olan güneş ona şehrin renklerini anımsatır. “Güneş birazdan şehri kızılımsı, bakırımsı, altınımsı bir ışığa boğacak.” (Karasu, 1991 s. 59). Leyleklerin gökte nizamlı uçuşu, geride kalanların ileridekilere ulaşmak için çabalamasını *sisteme uymayan tek canlı insan mıdır* sorusunun cevabını aramasına neden olur.

Tepe hikâyesinde gökyüzünü izleyen İoakim’in gözleri ressamaların kullandığı çeşitten bir maviyi arıyor (Karasu, 1991 s. 90).

Göçmüş Kediler Bahçesi

Tablo 3

Sayı	Renk isimleri	Sıklık	Sayfa sırası
1	Yeşil	3	24, 32, 45
2	Mor	1	45
3	Mavi, yeşil	1	77

4	Mavi, yeşil	1	80
5	Yemyeşil	1	83
6	Açık yeşil, kırmızı, mor, sarı	1	85
7	Sarımsı, akımsı, kırmızımsı	1	86
8	Sarı, kırmızı, yeşil, mavi, mor	1	86
9	Kurşunumsu, bozumsu	1	86
10	Ak, kara, yeşil, mor	1	105
11	Kırmızı, yeşil	1	111
12	Mor, yeşilimsi	1	114
13	Sarı, kumral	1	124
14	Yeşil	1	128
15	Kırmızı, pembe, ak, sarı	1	180
16	Yeşil	2	180
17	Yeşim, firuze	1	180
18	Boz, kirli beyaz, kirli sarı	1	202

Göçmüş Kediler Bahçesi hikâye kitabında 45 renk ismi bulunmaktadır. Yeşil 11, mor 5, mavi 3, yemyeşil 1, açık yeşil 1, kırmızı 4, sarı 4, sarımsı 1, akımsı 1, kırmızımsı 1, kurşunumsu 1, bozumsu 1, ak 2, kara 1, yeşilimsi 1, kumral 1, pembe 1, yeşim 1, firuze 1, boz 1, kirli beyaz 1, kirli sarı 1 defa geçmektedir.

Yengece Övgü hikâyesinde yengeç bir kez daha Cüneyt'i öbürlerinden ayırıp, seçip üzerine doğru atılınca motorcu delikanlının sopası tepesine iner. Sopa çapında bir çöküntü belirir, yengecin sırtında. O dalgırlı mavi-yeşil sırt artık eskisi gibi değildir (Karasu, 1991 s. 80).

Yağmurlu Kentin Güneşçisi hikâyesinde renklerin insanların ruh halleri, yaşadıkları ortam, deneyimleri üzerinden sembolize edilir. Kentte oturanlar doğdukları günden öldükleri güne değin gökyüzüyle denizi bir tek renkte bilirler, gökyüzünün mavi-açık olsun, koyu olsun, gene de mavi olabileceğini denizin de ona uyararak koyu maviden açık yeşile dek akla gelebilecek her türlü renge girip çıktığını, kırmızı, mor, sarı bile görünebileceğini ancak dünyayı gezmiş, görmüş kişilerden öğrenirlerdi. Onların anlattığına göre başka gökyüzlerinde sarı, sarımsı, akımsı, kırmızımsı bir güneş olurmuş gündüzleri (Karasu, 1991 s. 85, 86).

Göçmüş Kediler Bahçesi hikâyesinde başkışı başkanın odasından çıkar, bahçeye doğru yürür. Alanın renkleri ilgisini çeker. “Değirmi alan o günden çok daha büyüktü, kutular kutu değil, yuvarlak; mermerdi bu yuvarlaklar ama renkleri ne aktı ne kara; yeşil mermerle mor mermerden kesilmiş, araları sarı mermerle doldurulmuştu.” (Karasu, 1991 s. 105).

Alsemender hikâyesinde başkışının çiçeğe merakı vardı. En çok da gülü severdi. Herkes gülün kırmızısını, pambesini, akını, sarısını yetiştirirken o gülün yeşilini seviyordu. “Adına yeşil gül derlerdi alsemenderin. Ama gerçekte yeşimle firuze arası bir renkтейdi.” (Karasu, 1991 s. 180).

Kısmet Büfesi

Tablo 4

Sayı	Renk isimleri	Sıklık	Sayfa sırası
1	Kırmızılar, lacivertler, yeşiller	1	11
2	Koyu kırmızı, açık sarı	1	13
3	Şarap tortusu	1	15
4	Şarap tortusu, sütlü macun	1	19
5	Turuncu	2	23
6	Pembe, turuncumsu pembe	1	25
7	Turunculuk	1	25
8	Yeşiller, kırmızımsı	1	29
9	Allı, yeşilli	2	44, 47
10	Boz, pembe	2	67, 75
11	Şarap tortusu, koyu kahverengi	1	102
12	Koyu şarap rengi	1	123

Kısmet Büfesi hikâye kitabında 26 renk ismi bulunmaktadır. Kırmızılar 1, lacivertler 1, yeşiller 1, koyu kırmızı 1, açık sarı 1, şarap tortusu 3, sütlü macun 1, turuncu 1, pembe 2, turuncumsu pembe 1, turunculuk 1, kırmızımsı 1, allı, yeşilli 2, boz 1, koyu kahverengi 1, koyu şarap rengi 1 defa geçmektedir.

Koyu veya koyulaşmış renkler doğadaki olumsuz değişimleri yansıtmaktadır.

İki Kadının Işığı Gitgide Azalan Bir Resmi Üzerine Metin hikâyesinde kadınlardan biri pencerenin ardında, diğeri kırmızılar, lacivertler, karartılmış yeşiller arasında bir odada oturmuş çevreyi seyretmektedirler. Biri bazen toz alır, tatlı, börek pişirir, diğeri koyu kırmızıya çalar bir koltukta açık sarı lambanın hemen altında oturur (Karasu, 1991 s. 13). Boş zamanlarında dedikodu yapar, çevresindeki insanları çekiştirirler. Kız kardeşlerden biri duldur, diğeri evde kalmıştır. Bazen pencere önünde düşüncelere dalar, sessizleşirler. Bazen de konuşmaya doymazlar. İkisi de emekliye ayrılmıştır.

Düş Balıkçıları: Kubadabad hikâyesinde güneşte yanmış, esmerleşmiş yüzle boynun altında pembe bir gövde iyice seçiliyordu karanlığa karşı. Islak donla gövdenin, bacakların turuncumsu pembeliği arasında renk ayrımı yok gibiydi (Karasu, 1991 s. 25).

Karanlık Bir Yalı Üzerine Metin hikâyesinde bir çocuk her gün allı yeşilli damalı donu ayağında, denizden, denizin bir yerlerinden çıkagelir (Karasu, 1991 s. 46). Anlatıcı karanlığa arkasını dönüp yüzünü güneşe çevirir, kendini doğayla eşleştirir, rıhtım taşlarının suyla kesiştiği yerde biten yosun olmak ister. Böylece daha özgür hissedeceğini düşünür.

Çapavulun Çattığı Çaparız hikâyesinde Erol Akyavaş'ın resminde yazar sabahın bozluğunun pembeye dönüştüğü saatte yedi diri üç ölünün bir çukurluğa sıkıştırıldığını ifade eder (Karasu, 1991 s. 67). Bazı yerlerde bir mezar kazılmış ama içinde iki ölü vardır. Anlatıcı ilk başta olayların gün doğumunda olduğunu düşünse de resme dikkatlice baktığında aslında gün batışında olduğunu fark eder.

Belirgin ve canlı renkler zaman zaman insanlara neşe, sevinç getirir, yaşamı, hareketi, canlanmayı

sembolize eder.

Kısmet Büfesi hikâyesinde şarap tortusu rengi halının örttüğü taban, koyu kahverengi tahta kaplamalı duvarlar, koyu kırmızı koltuk minderleri ile ceviz koltuk çerçeveleri Ferdane Hanımın içine az da olsa su serpecektir (Karasu, 1991 s. 102).

Resimde üç sıraya dizilmiş kadınlar pastanenin ceviz kaplamalı, koyu şarap rengi kumaşlı, kuytu loşluğuna varırlar.

Lağım-laranası ya da Beyoğlu

Tablo 5

Sayı	Renk isimleri	Sıklık	Sayfa sırası
1	Koyu kırmızı	1	19
2	Kırmızı	2	26, 43
3	Kırmızı	2	46
4	Lacivert, kara	1	53
5	Kahverengi, mor	1	67
6	Mavi, yeşil, kırmızı	1	80
7	Kara, kahverengi, kirli sarı, mor	1	86
8	Pathcan rengi, pembe, mavi	1	86

Lağım-laranası ya da Beyoğlu hikâye kitabında 19 renk ismi bulunmaktadır. Koyu kırmızı 1, kırmızı 5, lacivert 1, kara 2, kahverengi 2, mor 2, mavi 2, yeşil 1, kirli sarı 1, pathcan rengi 1, pembe 1 defa geçmektedir.

Bir Söylencedir Beyoğlu hikâyesinde yazar annesinin bir yerlerden bulup masanın üzerine bıraktığı resmi görür. Resim zamanla sararmış, solgunlaşmıştır. “Sararıyor, soluyor, bir süre sonra iyice silinecek, bugün uçuk kahverengi ile uçuk mor arası bir renkte seçilen biçimler.” (Karasu, 1991 s. 67).

Hikâyede Meryem’in yanındaki kediler değişse de Meryem çok az değişir. Kışın yakası güve yeniği bir kürkle bezeli soluk kara mantosunun altından yalnız bilekleri, bir de üstü lacivert keten altı sarı lastik yahut kapkara bağcıklı topuksuz yahut da kapkara, atkılı, düğmeli ayakkabıları görünürdü. (Karasu, 1991 s. 52, 53) Yazar Sakızağacı’ndaki evin Taksim’e taşınmasından sonra ışığın değiştiğini, bütün eski, tozlu, kırmızı kadifelerin apak patiskalarla örtüldüğünü söyler (Karasu, 1991 s. 46).

Lağım-laranası hikâyesinde Beyoğlu sokaklarının hep renkli olduğunu belirten yazar ressamların duvarlara balonlar, kuşlar, tazılar, kadın giysileri, akide şekeri renkleri, uçucu, hafif, pütürtülü bir dünya çizdiklerini ifade eder. Karartılmış, kara, kahverengi, kirli sarı, mor renklerin bunaltıcı, masalsı dünyası vardı birçok yerde. Yıldız sineması; pathcan renkli kadifeleri, sarı ışıkları, salona oranla büsbütün loş görünen, hiç çıkılmayan balkon, koyu ahşap kapıları, püskül koltuk tahtaları kararmış yaldızlarıyla kurduğu bir eskimişlik içinde o esmer görünümlü resimlerini anımsayacak çocuklara gösterim aralarında da masal emzirirdi (Karasu, 1991 s. 85, 86).

Susanlar

Tablo 6

Sayı	Renk isimleri	Sıklık	Sayfa sırası
1	Mor	1	17
2	Sarı ile kahverengi, pembe, mavi	1	19
3	Simsiyah, açık gri	1	20
4	Mavi	3	30
5	Mavi	1	31
6	Mavi	2	32
7	Kıpkırmızı	1	56
8	Sarı	1	62
9	Lacivert, kapkara, kırmızı	1	66
10	Kara	2	66

Susanlar hikâye kitabında 20 renk ismi bulunmaktadır. Mor 1, sarı 2, kahverengi 1, pembe 1, mavi 7, kıpkırmızı 1, lacivert 1, kapkara 1, kırmızı 1, kara 1 defa geçmektedir.

Depo hikâyesinde dışarıda gök gürliyor. Camlara binlerce kuş kanadı çarpıyor gibi. Uçup gidiyorlar, sonra gene geliyorlar. Sonra keskin mor bir ışık beliriveriyor, ortalık aydınlanıyor. Başkişi uzun, geniş bir büfededir. Sıra sıra, biçim biçim koyu sarı ile kahverengi arasında bir renk uğultusunda büfeler, dolaplar, ayna ve yıldızlar, beyaz, pembe, mavi mermerler, koyu karanlık çizgileri içinde kesik kesik parlıyor. Yazara göre gece pencerenin simsiyah olduğu zamandır. Gündüzün rengi ise açık gridir (Karasu, 2008 s. 18, 19, 20).

Kırmızı renk çeşitli anlamlarda kullanılmaktadır. Bunlardan biri insanların duygu durumunu, ruh halini yansıtmasıdır. *Susanlar III Kör Nokta* hikâyesinde 40 yaşındaki kadın sağdaki gruba ve öne doğru gelmiş karmakarışık bir kadınlı erkekli kalabalığa geniş hareketlerle bir şeyler anlatırken 45 ve 60 yaşındaki erkekler yağmurluklu gence sorular sormaktadır. Koca koca hareketlerle biri para destesini, öteki kalın kitabı gösterir. Bar bar bağırırlar fakat sesleri duyulmaz. İkisi de kıpkırmızı kesilmiştir (Karasu, 2008 s. 56).

Kedili Meryem hikâyesinde Meryem'in yanındaki kediler yıllar içerisinde değişir. Meryem farkına varılamayacak ölçüde az değişir. Yazın kanarya sarısı ile ak arası, yakası dantelalı, etekliği kırmızı keten giysisini, pamuk çoraplarını, üstü ak keten, altı sarımsı ayakkabılarını, çan biçimi şapkasını örter öyle geçerdi Beyoğlu'ndan. Kışın ise kara mantosunun altında yalnız bilekleriyle üstü lacivert keten altı sarı lastik yahut kapkara bağcıklı ayakkabıları görünürdü (Karasu, 2008 s. 66).

Sonuç

Bu çalışma Bilge Karasu'nun hikâyelerini ele almakla beraber renklerin anlam açısından çeşitli şekillerde kullanılabildiğini göstermektedir. Bilge Karasu'nun hikâyelerinde renkler insanlara geçmişini anımsatan, gelecek için ilham veren, canlı cansız tüm varlıkları etkileyen faktörlerdendir. *Troya'da Ölüm Vardı*'da 31, *Uzun Sürmüş Bir Günün Akşamı*'nda 18, *Göçmüş Kediler Bahçesi*'nde 45, *Kismet Büfesi* 'nde 26, *Lağım-laranası ya da Beyoğlu*'nda 19, *Susanlar* 'da 20 renk ismi bulunmaktadır.

Hikâyelerde İnsan vücudundaki renkler doğanın renkleriyle eşleştirilir, sembolize edilir. Müşfik Suat'ın gözlerinin rengini doğanın yeşile bürünmüş haline benzetir. *Odalardan biri* hikâyesinde Müşfik resepsiyon görevlisinin gözlerini kızgın kuma, kızgın denize bakmaktan solmuş, sararmış bir nesneye, yaşlanmış bir insana benzetir. Renkler bazı durumlarda sevinç, mutluluk, bazen huzursuzluk, keder gibi duyguları çağırıştırır. *Anahtar* hikâyesinde yazar anahtarın rengini vurgulamakla sarı rengin uğursuzluk, mutsuzluk, hüznün getireceğini belirtir.

Renk değişimleri yiyecekler, nesneler üzerinden benzetme yapılarak anlatılır. *Uzun Sürmüş Bir Günün Akşamı*'nda yer alan *Ada* hikâyesinde yazar suların dibindeki açık renkli yeşili cama, taze yemişe ve buza benzetir. Havanın kararmasıyla açık yeşil koyulaşmaya, kararmaya başlar.

Andronikos güneş batarken ortaya çıkan ışığı şehri boyayan altın, kırmızı, bakır renklerine benzetir.

Bazı renkler tek bir yere aittir. Oranın imzasıdır, mührüdür. *Tepe* hikâyesinde İoakim gökyüzünü maviyle bütünleştirir. Göğü seyreden İoakim mavinin en güzel tonlarını zihninde canlandırır. Gördüğü maviyle görmek istediği maviyi karşılaştırır. Biri herkesin gördüğü, diğeri ressamın çizdiği. İoakim'e göre mavinin tüm tonları gökyüzünün sembolüdür.

Yağmurlu Kentin Güneşçisi hikâyesinde renklerin insanların ruh halleri, yaşadıkları ortam, deneyimleri üzerinden sembolize edilir. Kentte oturanlar gökyüzünü, denizi tek bir renk olarak görseler de dışarıdan gelenler denizle gökyüzünün açık, koyu mavi, yeşil, kırmızı, mor, sarı bile görülebileceğini iddia ederler. Yerli insanların yaşadıkları ortamda tek renk görmesinin nedeni yaşadıkları tekdüze hayattır. *Alsemender* hikâyesinde yeşil doğayı, canlanmayı, yeniden doğuşu ifade eder. Bu nedenle başkişi gülün kırmızısını değil, yeşilini sever.

Koyu veya koyulaşmış renklerin doğadaki olumsuz değişimleri yansıtmaktadır. *İki Kadının Işığı Gitgide Azalan Bir Resmi Üzerine Metin* hikâyesinde karartılmış yeşiller koyu yeşili ifade eder. Yeşilin kararması canlı, cansız tüm varlıkların zamana yenik düşmesini ifade eder. Belirgin ve canlı renklerin zaman zaman insanlara neşe, sevinç getirir. *Kısmet Büfesi* hikâyesinde şarap tortusu koyu kırmızı rengi ifade etmektedir. Bu renk Ferdane Hanımın ruhunu okşar, içine su serper.

Bir Söylencedir Beyoğlu hikâyesinde yazar masanın üzerinde bulunduğu bir resmin uçuk kahverengi ile uçuk mor arası bir renkte olmasını resmin eskimeye yüz tutmasına bağlar. Bir zamanlar mavili, kırmızılı renklerin sararmaya yüz tutmuştur. Yazara göre renklerin zamanın nabzını yansıtmaktadır.

Lağım-laranası hikâyesinde Beyoğlu sokaklarının çeşitli renkleri farklı yaşamları, hayatları, farklı insanları, çeşitli olayları sembolize eder.

Depo hikâyesinde yazar büfedeki renklerin havanın durumuyla eşleştirir. Koyu sarı, kahverengi nesnelerin havanın dumanlı, kapalı olmasıyla ilişkilendirilir. Yazara göre karanlık siyahı, aydınlık açık griyi ifade eder. Geceler siyah, gündüzler açık gridir.

İnsanlar yoğun duygular içerisindeyken (öfkeliyken, aşıkken) vücudunda birtakım fiziksel değişimler olmaktadır. Bazı renklerin de bu değişime eşlik etmektedir. *Susanlar* 'da yer alan *Susanlar III Kör Nokta* hikâyesinde insanların renginin kıpkırmızı olması onların kızgınlığının göstergesidir.

Sonuç olarak Bilge Karasu'nun hikâyelerinde yer alan renk isimleri çok katmanlı ve çeşitli anlam özelliklerine sahiptir. Renk isimleri kültürle yakından ilişkili olduğundan araştırılması dönemin sosyal,

kültürel yapısının öğrenilmesi açısından önem arz etmektedir.

Kaynakça

- Abdullah, Behlul (2004). *Kitab-i Dede Gorgut'da Renk Simvolikası*, Bakü: Çarşıoğlu Yayınevi.
- Acarözmen, Bilal (2016). Eşcinsel Günlüğünden Bilge Karasu, *GaiaDergi*, <https://gaiadergi.com/escinsel-gunlugunden-bilge-karasu/> (20.01.2017).
- Akarsu, Bedia (2001). Felsefe Dili Olarak Türkçe", Cumhuriyet Döneminde Türkiye'de Öğretim ve Araştırma Alanı Olarak Felsefe, s.104.
- Aksan, Doğan (1971). *Anlambilimi ve Türk Anlambilimi*, Ankara: Ankara Üniversitesi, DTCF Yayınları
- Ayverdi, İlhan (2010). *Kubbealtı Lugatı/Misallı Büyük Türkçe Sözlük*, İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı.
- Babatürk, Leyla (2023). Rusça ve Türkçe Deyimlerde Renk Adları. *Dil araştırmaları*, S. 32, s. 203-217.
- Bingöl, Orhan (2017). Kent Hayatı ve Kültürü. M. Talas (Ed.). *Kent Sosyolojisi*, (s. 215-228). İstanbul: Lisans Yayıncılık.
- Çürük, Yasemin (2017). *Türk dilinde renk adları ve renk adlarına gelen ekler*, Renk kitabı (ed.: Emine Gürsoy Naskali) Kitabevi, s. 201-230.
- Ercilasun Ahmet Bican ve Akkoyunlu Ziyat, *Divan-ı Lügati't-Türk*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Evis, Ahmet (2011). *Bilge Karasu'nun Öykülerinde Yapı ve Tema*: Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. (Yüksek lisans tezi)
- Gökbayır, T., & Gökbayır, M. (2024). Çağdaş türk lehçelerinde renk adlarından türetilen isimler ve kullanım alanları. *Uluslararası Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi*, 7(4), 317-336.
- Karasu, Bilge (1991). *Göçmüş Kediler Bahçesi*, İstanbul: Metis Yayınları.
- Karasu, Bilge (1991). *Kısmet Büfesi*, İstanbul: Metis Yayınları.
- Karasu, Bilge (1991). *Troya'da Ölüm Vardı*, İstanbul: Metis Yayınları.
- Karasu, Bilge (1991). *Uzun Sürmüş Bir Günün Akşamı*, İstanbul: Metis Yayınları.
- Karasu, Bilge (2014). *Lağım-laranası ya da Beyoğlu*, İstanbul: Metis Yayınları.
- Karasu, Bilge (2014). *Susanlar*, İstanbul: Metis Yayınları.
- Karasu, Bilge (2017). *Nasıl Yazıyorsam Öyleyimidir*. (Haz. Arslantunalı, M) İstanbul: Kırmızı Kedi Yayınevi. s. 37-38.
- Korkmaz, Zeynep (2019). *Türkiye Türkçesi grameri şekil bilgisi*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Kuyumcu Elif, Renk Kavramının Türkçedeki İfade Özellikleri, *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, S. 7, s. 513-538
- Nalbant, Elif (2018). *Bilge Karasu'nun Gece Romanında Modernizm Eleştirisi*. Bolu: Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü s. 6.
- Ögel, Bahaeddin (2022). *Türk Kültür Tarihine Giriş VI*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Subaşı, D. Adalar (2012). Renkler ulamı üzerine Türkçe ve Arapça Sözlük tabanına yönelik gözlemler. *Turkish Studies*, Vol. 7(2) Spring, 963-977.
- Türk Dil Kurumu (2023). *Türkçe sözlük*. K-Z (12. Baskı, s. 2774).